

การวิเคราะห์คุณสมบัติและหน้าที่ของคำว่า “ไว้” ตามแนวทางอรรถศาสตร์ และวัจนปฏิบัติศาสตร์รูปนัย

An Analysis of the Properties and Functions of the Thai Marker /wáj/ Based on a Formal Semantic and Pragmatic Approach

Received 9 January, 2026

Revised 15 May, 2026

Accepted 19 June, 2026

ธนาตล จันทร์ประดิษฐ์¹

Thanadon Chanpradit

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คำว่า “ไว้” ผ่านกรอบการวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์และวัจนปฏิบัติศาสตร์รูปนัย โดยศึกษาจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติและสื่อสังคมออนไลน์ รวม 500 ข้อมูล พบว่า “ไว้” เป็นตัวดำเนินการทางตรรกะที่มีแกนความหมายของการตรึงสภาพ ซึ่งแปรผันไปตามวากยสัมพันธ์ ในโครงสร้าง [กริยา+ไว้] ทำหน้าที่ระดับเหตุการณ์บ่งชี้ผลลัพธ์ต่อเนื่องโดยเจตนาเป็นเพียงเงื่อนไขแปรผัน ส่วนโครงสร้าง [ไว้+กริยา] ทำหน้าที่ระดับทัศนภาวะ ซึ่งระงับค่าความจริงเพื่อผัดผ่อนเหตุการณ์และรักษาหน้า นอกจากนี้ยังพบพลวัตในสถานะกึ่งกลางของการกลายรูปเป็นไวยากรณ์ที่ปรากฏลักษณะการแตกตัว การซ้อนทับซ้อน และการลดรูปทางหมวดคำ สะท้อนสถานะของ “ไว้” ในฐานะตัวดำเนินการข้ามระดับที่เชื่อมโยงตรรกะกับพันธะทางสังคมอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษานี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงคำอธิบายในตำราไวยากรณ์ไทย รวมถึงใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศได้ด้วยเช่นกัน

คำสำคัญ: อรรถศาสตร์และวัจนปฏิบัติศาสตร์รูปนัย การกลายรูปเป็นคำไวยากรณ์ ตัวดำเนินการทางตรรกะ ไว้

¹นักศึกษาลัทธิศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง Email: 6603029239@rumail.ru.ac.th

Bachelor of Arts Student, Major in Thai, Department of Thai and Oriental Languages, Faculty of Humanities, Ramkhamhaeng University. E-mail: 6603029239@rumail.ru.ac.th

Abstract

This research article aims to analyze the Thai marker /wáj/ through the analytical framework of formal semantics and pragmatics. Drawing on 500 data points from the Thai National Corpus and social media platforms, the study reveals that /wáj/ is a logical operator with a core semantic feature of state maintenance, which varies according to its syntactic distribution. In the post-verbal construction [Verb + /wáj/], it operates at the event level to denote a continuous resultative state, where agentivity acts merely as a variable condition. Conversely, the pre-verbal construction [/wáj/ + Verb] functions at the modal level, suspending truth values to defer events and save face. Furthermore, the findings illustrate the dynamic nature of /wáj/ in an intermediate stage of grammaticalization, exhibiting divergence, layering, and decategorialization. This reflects the status of /wáj/ as a cross-level operator that systematically bridges logical structure with social commitment. The insights gained from this study can be applied to improve grammatical explanations in Thai grammar textbooks, as well as serve as a guideline for teaching Thai as a foreign language.

Keywords: formal semantics and pragmatics, grammaticalization, logical operator, /wáj/

1. บทนำ

คำว่า “ไว้” ในภาษาไทยถือได้ว่าเป็นหน่วยคำที่มีความเป็นพลวัตของหน้าที่ทางไวยากรณ์สูง พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี พ.ศ. 2554 นิยามคำว่า “ไว้” ทำหน้าที่เป็นคำกริยา หมายถึง เก็บเข้าที่ เอาเข้าที่ ทั้งยังทำหน้าที่ประกอบท้ายคำกริยาบางคำเพื่อให้ความหมายสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ในการศึกษาทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติและกระบวนการการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (Grammaticalization) พบว่า “ไว้” มีวิวัฒนาการมาจากคำกริยาหลักที่มีความหมายว่า ‘รักษา’ ไปสู่การเป็นคำบ่งชี้ผลลัพธ์ของการกระทำ (Resultative marker) และคำเชื่อมอนุภาคบอกกาลอนาคต (สัณห์ธวัช ธัญวงษ์, 2557) พลวัตทางหน้าที่เหล่านี้สะท้อนถึงวิวัฒนาการทางโครงสร้างของภาษาที่เชื่อมโยงกับระบบโน้ตสัณของผู้ใช้ภาษาด้วยเช่นกัน

ระบบโน้ตสดังกล่าวได้ขยายความผ่านงานวิจัยทางภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive Linguistics) ที่ได้อธิบายปรากฏการณ์ของคำว่า “ไว้” ผ่านกรอบอุปลักษณ์โน้ตสัณ (Conceptual Metaphor) โดยมองว่า “ไว้” สะท้อนโน้ตสัณซึ่งเปรียบเทียบสิ่งนามธรรมเป็นวัตถุ (Object) ที่สามารถกักเก็บได้ (Lakoff & Johnson, 1980; ฟาม เฟื่อง พิณห์ และ จอมขวัญ สุทธินันท์, 2568) แม้ว่างานวิจัยที่ผ่านมาจะให้ภาพรวมของวิวัฒนาการและกระบวนการคิดได้อย่างชัดเจน ทว่าการพรรณนาเชิงโน้ตสัณยังมีได้อธิบายลึกถึงเงื่อนไขทางตรรกะ (Logical Condition) ที่เป็นตัวกำกับการเลือกปรากฏร่วมระหว่างคำว่า “ไว้” กับคำกริยาประเภทต่าง ๆ ช่องว่างทางทฤษฎีนี้ทำให้เกิดข้อจำกัดอย่างยิ่ง เมื่อต้องเผชิญกับปรากฏการณ์ความไม่สมบูรณ์ทางไวยากรณ์ในบางบริบทของการใช้ภาษาจริง

ความไม่สมบูรณ์ทางไวยากรณ์ที่เกิดจากการละเลยเงื่อนไขทางตรรกะ สะท้อนให้เห็นชัดเจนจากความไม่ลงรอยกันในแง่ทางอรรถศาสตร์และวัจนปฏิบัติศาสตร์ เนื่องจากการนิยามเพียงว่า “ไว้” ทำหน้าที่บ่งบอกการคงสภาพของผลลัพธ์ ย่อมไม่สามารถอธิบายข้อจำกัดในการใช้รูปประโยค เช่น #²ตายไว้ #แตกไว้ หรือ #ตกไว้ ซึ่งถือเป็นลักษณะประโยคที่ผิดเงื่อนไข แม้ว่ากริยา “ตาย” “แตก” หรือ “ตก” จะแสดงจุดจบของเหตุการณ์ (Telic) ได้ในลักษณะเดียวกับกลุ่มคำที่ปรากฏร่วมกันได้อย่าง “เปิดไว้” หรือ “ปิดไว้” ปรากฏการณ์นี้ได้ยืนยันว่า การวิเคราะห์ด้วยหน่วยศัพท์การณลักษณะ (Lexical Aspect) ของ Vendler (1957, p. 143) เพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ

² ในทางภาษาศาสตร์ เครื่องหมาย (*) ใช้กำกับประโยคที่ผิดโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ (Ungrammatical) ส่วนเครื่องหมาย (#) ใช้กำกับประโยคที่มีความขัดแย้งในทางอรรถศาสตร์หรือผิดเงื่อนไขความเหมาะสม (Semantically anomalous / Infelicitous) ในบทความนี้ประโยคคู่เทียบทั้งหมดเป็นการผิดเงื่อนไขตรรกะด้านเจตนา ผู้วิจัยจึงเลือกใช้เครื่องหมาย (#) ตามกรอบทฤษฎี

พอที่จะตอบโจทยความซับซ้อนนี้ได้อย่างครอบคลุม การจะไขความท้าทายเรื่องข้อจำกัดการปรากฏ
ร่วมดังกล่าว จึงจำเป็นต้องนำปัจจัยด้านเจตนาและจุดมุ่งหมายของเหตุการณ์เข้ามาพิจารณาเป็น
เงื่อนไขร่วมด้วยเพื่อให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น

การนำปัจจัยด้านเจตนาเพื่อการอธิบายข้อจำกัดข้างต้น งานวิจัยนี้จึงได้สังเคราะห์แนวคิด
เรื่องเจตนาของผู้กระทำ (Agentivity/Volition) ของ Dowty (1991, p.572) และทัศนภาวะ
จุดมุ่งหมาย (Teleological Modality) ของ Kratzer (1981, p.45) มาใช้เป็นกรอบหลักในการ
อธิบายว่า การที่คำว่า “ไว้” จะคงสภาพผลลัพธ์ได้จำเป็นต้องอาศัยเงื่อนไขใด และเพราะเหตุใด
กริยาบางประเภทจึงไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำว่า “ไว้” ได้ นอกจากนี้ การสลับตำแหน่ง
โครงสร้างระหว่าง [กริยา + ไว้] กับ [ไว้ + กริยา] ยังส่งผลให้หน้าที่ของคำว่า “ไว้” แปรเปลี่ยนไปสู่
มิติอื่นอย่างเห็นได้ชัดเจน ขณะที่งานวิจัยที่ผ่านมาเน้นเพียงโครงสร้าง [กริยา + ไว้] ในฐานะตัวบ่งชี้
การณลักษณะ การวิเคราะห์โครงสร้าง [ไว้ + กริยา] จึงต้องขยายขอบเขตไปสู่แนวคิดอรรถศาสตร์
อนาคต (Semantics of Future) ของ Copley (2009, p.35) เพื่อใช้จำแนกความแตกต่างทาง
หน้าที่ในมิติของเวลาเพิ่มเติม การอธิบายปรากฏการณ์ของคำว่า “ไว้” ทั้งในมิติของตรรกะระดับ
เหตุการณ์ และมีระดับทัศนภาวะที่ซับซ้อนดังกล่าวจึงนำมาสู่คำถามการวิจัยที่สำคัญว่า คำว่า
“ไว้” มีคุณสมบัติและหน้าที่ทางอรรถศาสตร์และวัจนปฏิบัติศาสตร์รูปนัยในฐานะตัวดำเนินการทาง
ตรรกะอย่างไร มีเงื่อนไขทางตรรกะและเจตนาใดบ้างที่เข้ามาเป็นข้อจำกัดในการปรากฏร่วม
ระหว่างคำว่า “ไว้” กับคำกริยาประเภทต่าง ๆ ในโครงสร้าง [กริยา + ไว้] ทั้งนี้ เมื่อปรับเปลี่ยน
ตำแหน่งเป็นโครงสร้าง [ไว้ + กริยา] หน้าที่ของคำดังกล่าวจะมีความแตกต่างออกไปอย่างไร
โดยเฉพาะในมิติของการสร้างความหมายเชิงทัศนภาวะและพันธะสัญญา ซึ่งคำถามการวิจัย
ที่ร้อยเรียงกันเหล่านี้ ถือเป็นหมุดหมายสำคัญที่นำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์หลักของการศึกษา
ในลำดับถัดไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อวิเคราะห์คุณสมบัติและหน้าที่ของคำว่า “ไว้” ในฐานะตัวดำเนินการทางตรรกะ
ตามแนวทางอรรถศาสตร์และวัจนปฏิบัติศาสตร์รูปนัย
2. เพื่ออธิบายเงื่อนไขทางตรรกะและข้อจำกัดการปรากฏร่วมระหว่างคำว่า “ไว้” กับ
คำกริยาประเภทต่าง ๆ ในโครงสร้าง [กริยา + ไว้]

3. เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบความแตกต่างทางหน้าที่ของคำว่า “ไว้” เมื่อปรากฏในโครงสร้าง [ไว้ + กริยา] ซึ่งสัมพันธ์กับการสร้างความหมายเชิงทัศนภาวะและพันธสัญญา

3. กรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้อาศัยการสังเคราะห์แนวคิดองค์ความรู้จากงานวิจัยที่ผ่านมา ผนวกกับแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับบรรณศาสตร์และวัจนปฏิบัติศาสตร์รูปนัยเพื่ออธิบายกลไกทางตรรกะทางคุณสมบัติและหน้าที่ของคำว่า “ไว้” 3 ส่วนหลัก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 งานวิจัยที่ศึกษาคำว่า “ไว้”

จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับการศึกษาคำว่า “ไว้” พบเพียง 2 การศึกษา โดยงานวิจัยของ สันต์รัช ธัญวณิช (2557) ได้ศึกษาคำว่า “ไว้” ตามแนวทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติและกระบวนการการกลายเป็นคำไวยากรณ์ พบว่าคำว่า “ไว้” มีรากฐานมาจากกริยาหลักที่สื่อความหมายถึงการเก็บรักษา ก่อนเข้าสู่กระบวนการการกลายเป็นคำไวยากรณ์ โดยได้จำแนกพัฒนาการออกเป็น 3 เส้นทาง ได้แก่ (1) การเปลี่ยนสถานะตัวบ่งชี้ผลลัพธ์ (2) การขยายหน้าที่สู่การแสดงความต่อเนื่องของเหตุการณ์ และ (3) การกลายสภาพเป็นคำเชื่อมระบุความสัมพันธ์ทางเวลาในอนาคต ภายใต้กลไกทางความหมายอย่างนามนัยและอุปลักษณ์ ร่วมกับกลไกทางวากยสัมพันธ์ในการวิเคราะห์ใหม่ พลวัตของพัฒนาการและกลไกความหมายดังกล่าวกลายเป็นรากฐานสำคัญให้แก่การศึกษาในแนวทางปริชานในเวลาต่อมา

การวิจัยของ ฟาม เพ็ญ พิณห์ และ จอมขวัญ สุทธีนนท์ (2568) ได้อธิบายปรากฏการณ์ของคำว่า “ไว้” ในฐานะคำช่วยกริยาผ่านกรอบภาษาศาสตร์ปริชานและทฤษฎีอุปลักษณ์โน้ตทัศน์ แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนหน้าที่ทางไวยากรณ์ของคำว่า “ไว้” ถูกขับเคลื่อนด้วยระบบปริชานที่มองสิ่งนามธรรม เช่น เวลา หรือ ความรู้สึก ให้เป็นวัตถุที่สามารถกักเก็บและจัดการได้ ส่งผลให้เกิดการขยายความหมายใหม่ เช่น การเตรียมการไว้ล่วงหน้า หรือ ความไว้วางใจ ซึ่งสะท้อนการถ่ายโอนความหมายจากนามธรรมสู่กายภาพ อย่างไรก็ตาม แม้การอธิบายผ่านระบบปริชานจะสะท้อนภาพตัวแทนทางความคิดได้ชัดเจน แต่วิธีการดังกล่าวยังคงทิ้งคำถามสำคัญเกี่ยวกับกลไกเชิงระบบที่ควบคุมความถูกต้องทางไวยากรณ์เอาไว้

ข้อจำกัดของการพรรณนาเชิงมนทัศน์ที่กล่าวมาข้างต้นไม่สามารถอธิบายเงื่อนไขทางตรรกะที่ซ่อนอยู่ กล่าวคือ มโนทัศน์เรื่องการกักเก็บวัตถุไม่สามารถอธิบายได้ว่า เหตุใดกริยาแสดงผลลัพธ์บางคำจึงไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำว่า “ไว้” ได้ ความล้มเหลวในการทำนายข้อจำกัดการปรากฏร่วมกันนี้ ชี้ให้เห็นว่าการอธิบายปรากฏการณ์นี้จำเป็นต้องพิจารณาถึงโครงสร้างลึกของ

เหตุการณ์ ช่องว่างดังกล่าวจึงนำมาสู่การตั้งแนวคิดเรื่องโครงสร้างเหตุการณ์และบทบาทใจความหลักเพื่อขยายการวิเคราะห์ดังกล่าว

3.2 แนวคิดเรื่องโครงสร้างเหตุการณ์กับข้อจำกัดของการปรากฏร่วม

การอธิบายเงื่อนไขของ “ไว้” ที่เลือกปรากฏกับกริยาบางกลุ่ม งานวิจัยนี้จึงได้ใช้กรอบแนวคิดโครงสร้างเหตุการณ์ (Event Structure) ของ Vendler (1957) ร่วมกับทฤษฎีบทบาทใจความหลักต้นแบบ (Thematic Proto-Roles and Argument Selection) ของ Dowty (1991) โดยเสนอสมมุติฐานว่า โครงสร้าง [กริยา+ไว้] และ [ไว้+กริยา] มิได้ต้องการเพียงคำกริยาที่แสดงผลลัพธ์เพียงอย่างเดียว แต่ต้องการคุณสมบัติเฉพาะ 2 ประการเพื่อที่จะสามารถปรากฏร่วมได้ คือ 1) กริยาต้องส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสถานะ (Change of State/Telicity) และ 2) ประธานต้องมีเจตนา (Volitionality/Agency) ในการควบคุมผลลัพธ์เพื่อเปลี่ยนให้เป็นทรัพยากรสำหรับอนาคต ข้อเสนอเรื่องความจำเป็นของสองคุณสมบัติข้างต้นได้รับการยืนยันจากปรากฏการณ์การประกอบสร้างกริยาในภาษาอื่นเช่นเดียวกัน

ข้อค้นพบในระดับสากลเกี่ยวกับการสร้างโครงสร้างผลลัพธ์ (Resultative Constructions) ซึ่งยืนยันว่าเพียงแต่กาล (Tense) ไม่เพียงพอต่อการประกอบสร้างโครงสร้าง แต่ในการประกอบสร้างโครงสร้างจะต้องอาศัยคุณสมบัติทางอรรถศาสตร์ของคำกริยา (Levin & Rappaport Hovav 1995; Beavers, 2012) นอกจากนี้ การศึกษาข้ามภาษาในการเปรียบเทียบคำช่วยกริยา “-te oku” ในภาษาญี่ปุ่น แสดงให้เห็นหน้าที่ที่คล้ายคลึงกันกับคำว่า “ไว้” กล่าวคือกริยาที่จะสามารถปรากฏร่วมกับ “-te oku” ได้จะต้องมีคุณสมบัติในการควบคุมจากประธาน (Hörberger, 2016; Kondo, 2014; Sugimura, 2003; Tomioka, 2010) ด้วยเหตุนี้ กริยาอกรรมประเภท Unaccusative เช่น “ตาย” “หาย” “ตก” ซึ่งประธานไม่มีบทบาทเป็นผู้กระทำ (Non-agentive subject) จึงไม่สามารถปรากฏร่วมในโครงสร้างเหล่านั้นตามหลักการปรากฏเป็นรูปอาร์กิวเมนต์ (Argument Realization) (Kratzer, 2004; Ramchand, 2008) เนื่องจากขาดความสัมพันธ์ทางเหตุผลระหว่างเจตนาของผู้กระทำกับสภาพผลลัพธ์ที่คงอยู่

3.3 แนวคิดเรื่องทัศนภาวะกับพันธะโลกอนาคต

โครงสร้าง [ไว้+กริยา] ทำหน้าที่ในระดับสัมพันธสารเพื่อการผัดผ่อน (Deferment) งานวิจัยนี้ได้ใช้กรอบแนวคิดทัศนภาวะ (Modality) ของ Kratzer (1981) และเรื่องอรรถศาสตร์ของอนาคตกาล ของ Copley (2009) เพื่ออธิบาย “ไว้” ทำหน้าที่เป็นตัวดำเนินการ (Operator) ที่สร้างเงื่อนไขความจำเป็นในการมุ่งหมาย (Teleological Necessity) ในโลกที่เป็นไปได้ การขยับ

ระดับการอธิบายเข้าสู่โลกที่เป็นไปได้นี้ พบว่า “ไว้” ทำหน้าที่จัดการกับเงื่อนไขด้านเวลาในมิติที่ยืดหยุ่นกว่าการอธิบายเพียงแค่คำช่วยกริยาหรือระบบมโนทัศน์

การอ้างอิงถึงอนาคตเป็นการจัดการกับความไม่แน่นอนของเวลาที่แตกแขนง (Branching Time) ที่ไม่ใช่การระบุเวลาทางกายภาพ ส่งผลให้คำว่า “ไว้” เป็นคำที่ใช้เพื่อสร้างเงื่อนไขพันธะที่ผู้กระทำสามารถยกเลิกได้ (Defeasible) หากบริบทเปลี่ยนแปลงไป (Jaszczolt, 2009; Portner, 2009) คุณสมบัติความยืดหยุ่นและการเจรจาต่อรองกับอนาคตดังกล่าวได้เชื่อมโยงอรรถศาสตร์เข้ากับการปฏิบัติต่อกันในมิติทางสังคม

ความเชื่อมโยงดังกล่าวมีความสอดคล้องกับเรื่องของวาทกรรม (Speech Act) (Searle, 1969) ที่พบว่าคำบ่งชี้กาลอนาคต (Future Markers) มักปรากฏอย่างเด่นชัดในกลุ่มวาทกรรม การกล่าวผูกพัน (Commissive) ซึ่งผู้ส่งสารเจตนาผูกมัดตนเองว่าจะกระทำสิ่งนั้นในอนาคตเพื่อประโยชน์ของผู้รับสาร เช่น “ไว้ฉันจะไปหาคุณ” หรือ “ไว้ค่อยคุยกัน” แสดงให้เห็นว่า “ไว้” ทำหน้าที่เป็นตัวดำเนินการที่ช่วยลดระดับพันธะผูกมัด จากคำสัญญาเด็ดขาดให้กลายเป็นเจตนาที่มีเงื่อนไข (Conditional intention) ซึ่งนับเป็นกลวิธีความสุภาพ (Politeness Strategy) ที่ช่วยให้ผู้ส่งสารสามารถรักษาหน้า (Face-Saving) ของผู้รับสารได้ในกรณีที่ตนไม่สามารถปฏิบัติตามสิ่งนั้นในปัจจุบันได้ (Brown & Levinson, 1987)

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดข้างต้น พบว่าการอธิบายคำว่า “ไว้” จำเป็นต้องพิจารณาบูรณาการทั้งระดับวากยสัมพันธ์ อรรถศาสตร์ของเหตุการณ์ รวมถึงแนวคิดเรื่องวาทปฏิบัติศาสตร์เชิงทัศนภาวะ อย่างไรก็ตามการนำกรอบแนวคิดของนักภาษาศาสตร์ตะวันตกซึ่งอิงจากโครงสร้างภาษาที่มีการผันรูปอย่างชัดเจน (Inflectional languages) มาประยุกต์ใช้กับภาษาไทยที่เป็นภาษาคำโดด (Isolating language) งานวิจัยนี้จึงปรับประยุกต์ (Adaptation) เกณฑ์การวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับระบบไวยากรณ์ของภาษาไทย โดยได้ออกแบบการทดสอบการปรากฏร่วม (Co-occurrence tests) การสร้างข้อมูลคู่เทียบที่ความหมาย (Negative evidence) และการวิเคราะห์การเรียงลำดับคำ (Word order) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือหลักในการทดสอบคุณสมบัติด้านเจตนา (Agentivity) และการเปลี่ยนสถานะ (Telicity) แทนการพึ่งพาหน่วยผันรูปกริยาหรือปัจจัยบอกกาล (Tense marker) โดยจะกล่าวถึงโดยละเอียดในวิธีการศึกษาในหัวข้อต่อไป

4. วิธีการศึกษา

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์และวัจนปฏิบัติศาสตร์ เพื่ออธิบายระบบตรรกะและหน้าที่ทางไวยากรณ์ของคำว่า “ไว้” ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยอย่างเป็นระบบ โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินงานออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 การเลือกแหล่งข้อมูล

เพื่อให้ข้อมูลสะท้อนพลวัตของภาษาไทยได้ครอบคลุมทั้งมิติของภาษามาตรฐาน (Standard Language) และภาษาที่มีความเป็นปัจจุบัน (Contemporary Usage) ผู้วิจัยจึงกำหนดแหล่งข้อมูลแบบผสมวิธีจาก 2 แหล่งหลัก แหล่งแรกคือ คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ (Thai National Corpus: TNC) เวอร์ชัน 3 ซึ่งเป็นฐานข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือสูงสุดในการเป็นตัวแทนของภาษาไทยมาตรฐาน โดยจากการสืบค้นเบื้องต้นพบคำว่า “ไว้” ปรากฏทั้งสิ้น 70,221 รายการ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ข้อมูลมีความจำเพาะเจาะจง ผู้วิจัยเลือกเจาะจงเฉพาะ 3 หมวดประเภท ได้แก่ นวนิยาย (Fiction) เพื่อศึกษาภาษาบรรยายและการเล่าเรื่อง หนังสือพิมพ์ (Newspaper) เพื่อศึกษาภาษาข่าว และหมวดวิชาการ (Academic) เพื่อศึกษาภาษาทางการ แหล่งที่สองคือ สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media Platforms) ได้แก่ X (Twitter) Facebook และ Threads ในการศึกษาโครงสร้าง [ไว้ + กริยา] ซึ่งเป็นลักษณะภาษาที่แสดงทัศนภาวะและมักไม่ปรากฏในคลังข้อมูลมาตรฐาน การใช้ข้อมูลส่วนนี้จะช่วยให้เห็นกลวิธีทางวัจนปฏิบัติศาสตร์และการใช้ภาษาในบริบทจริงของผู้ใช้งานในยุคปัจจุบัน

4.2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยคำนึงถึงข้อจำกัดของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ต้องอาศัยการตีความบริบทอย่างละเอียด (Close Reading) จึงกำหนดจำนวนข้อมูลรวมทั้งสิ้น 500 ข้อมูล ซึ่งเป็นจำนวนที่สอดคล้องกับแนวปฏิบัติในการวิจัยภาษาศาสตร์คลังข้อมูล โดย Baker (2006) ระบุว่าในการวิเคราะห์ความหมายและหน้าที่ทางวากยสัมพันธ์เชิงลึก การสุ่มตัวอย่างข้อมูลประมาณ 100–200 รายการ ถือเป็นจำนวนที่เพียงพอต่อการจำแนกแบบแผนหลัก (Major patterns) ของภาษาและนำไปสู่ความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation) ผู้วิจัยจึงแบ่งสัดส่วนการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

4.2.1 คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ ผู้วิจัยคัดเลือกข้อมูลจำนวน 250 ข้อมูล โดยแบ่งเป็นหมวดของนวนิยาย 100 ข้อมูล เนื่องจากเป็นงานเขียนที่มักพบการใช้ “ไว้” ในความหมายบอก

ผลลัพธ์และความต่อเนื่องมากที่สุด รองลงมาคือหมวดหนังสือพิมพ์ 75 ข้อมูล และหมวดวิชาการ 75 ข้อมูล

4.2.2 สื่อสังคมออนไลน์ ผู้วิจัยกำหนดจำนวนข้อมูล 250 ข้อมูล โดยสืบค้นข้อความที่โพสต์ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2568 ถึง 31 ธันวาคม 2568 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันที่สุด ในการคัดเลือกข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคำว่า “ไว้” เป็นคำค้นหาหลัก (Keyword Search) ผ่านการสืบค้นของแต่ละแพลตฟอร์ม ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันความลำเอียง (Bias) และอคติส่วนตัวในการคัดเลือกข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีรวบรวมตามลำดับการปรากฏจริง (Sequential Collection) กล่าวคือเก็บรวบรวมข้อความตามลำดับเวลาที่ระบบแสดงผลการค้นหา โดยปราศจากการเลือกเฉพาะข้อมูลที่สอดคล้องกับสมมติฐาน (Cherry-picking) และดำเนินการเก็บข้อมูลต่อเนื่องจนกว่าจะได้จำนวนครบตามที่กำหนด โดยแบ่งเป็นแพลตฟอร์ม X (Twitter) จำนวน 100 รายการ เนื่องจากเป็นแพลตฟอร์มที่พบรูปประโยคสั้น ๆ มากที่สุด ส่วน Facebook และ Threads กำหนดแพลตฟอร์มละ 75 รายการ ทั้งนี้ในการเก็บข้อมูลออนไลน์ ผู้วิจัยจะรวบรวมเฉพาะเนื้อหาข้อความ (Text content) และทำการตัดทอนข้อมูลระบุตัวตนของผู้ใช้ (Anonymization) ตามหลักจริยธรรมการวิจัย

4.3 การจัดการข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วน ผู้วิจัยดำเนินการจัดการข้อมูลผ่านกระบวนการคัดกรอง (Syntactic Filtering) โดยยึดเกณฑ์การตัดแบ่งหน่วยวิเคราะห์ที่ระดับอนุพยางค์ (Clause) ที่มีคำว่า “ไว้” ปรากฏอยู่ จากนั้นใช้เกณฑ์การตัดเข้า โดยเลือกเฉพาะประโยคที่ “ไว้” ทำหน้าที่เป็นคำช่วยกริยา (Auxiliary) หรือตัวบ่งชี้ทางไวยากรณ์ และใช้เกณฑ์การคัดออก ตัดข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) กรณีที่ “ไว้” ทำหน้าที่เป็นกริยาแท้ที่แปลว่าเก็บรักษา 2) กรณีที่เป็นส่วนประกอบของคำประสมที่ความหมายถูกตรึงรูป (Lexicalized) เช่น ไว้ใจ ไว้อาลัย หรือสำนวนตายตัว นอกจากนี้เนื่องจากข้อมูลในคลังข้อมูลมักแสดงเพียงประโยคที่ถูกตัด ผู้วิจัยจึงดำเนินการสร้างข้อมูลคู่เทียบ (Negative Data Construction) ตามแนวคิดของ Matthewson (2004) โดยจำลองประโยคที่ผิดเงื่อนไขทางความหมาย เช่น #ตายไว้ #แตกไว้ ขึ้นมาเพื่อใช้เปรียบเทียบหาขอบเขตของกฎทางตรรกะในขั้นตอนการวิเคราะห์

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการคัดกรองมาวิเคราะห์เชิงลึก โดยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎี 2 ส่วนหลัก เพื่อตรวจสอบเงื่อนไขเหมาะสม ดังนี้

4.4.1 การวิเคราะห์โครงสร้าง [กริยา + ไว้] ผู้วิจัยใช้กรอบโครงสร้างเหตุการณ์ของ Vendler (1957) และ Smith (1997) เพื่อจำแนกประเภทของกริยาที่ปรากฏร่วม โดยตรวจสอบคุณสมบัติทางอรรถศาสตร์ 2 ประการ ได้แก่ 1) คุณสมบัติการมีจุดจบเพื่อพิสูจน์ว่า “ไว้” ต้องปรากฏหลังกริยาที่มีการเปลี่ยนสภาพ และ 2) คุณสมบัติเจตนาของผู้กระทำเพื่อพิสูจน์สมมติฐานว่าเหตุการณ์นั้นต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของประธาน

4.4.2 การวิเคราะห์โครงสร้าง [ไว้ + กริยา] ผู้วิจัยใช้กรอบอรรถศาสตร์กาลอนาคตของ Copley (2009) ร่วมกับกรอบแนวคิดทัศนภาวะของ Kratzer (1981) เพื่อตรวจสอบสถานะพันธะของประโยค โดยทำการทดสอบการยกเลิกได้ เพื่อพิสูจน์ว่าการใช้ “ไว้” นำหน้ากริยา เป็นการสร้างเงื่อนไขเวลาที่แตกแขนง ที่สามารถอนุญาตให้ผู้พูดเปลี่ยนแปลงการกระทำได้โดยไม่ถือว่าเป็นการโกหก ซึ่งต่างจากการระบุเวลาแบบปกติ ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลโดยใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์ ประกอบกับการใช้สัญลักษณ์ทางตรรกศาสตร์ (Logical Notation) ตามแนวทางอรรถศาสตร์เงื่อนไขความจริง (Truth-Conditional Semantics) ของ Heim & Kratzer (1998) เพื่อแสดงโครงสร้างความหมายและขอบเขตพร้อมทั้งตัวอย่างข้อมูลและผลการวิเคราะห์

5. ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติและสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 500 ข้อมูลพบว่า ไว้ ในภาษาไทยมิได้มีสถานะเพียงคำช่วยกริยาที่ขยายความหมายโดยทั่วไปเท่านั้น แต่ได้ทำหน้าที่เป็นตัวดำเนินการที่มีความเฉพาะเจาะจง ทั้งยังขึ้นอยู่กับการทำหน้าที่ทางวากยสัมพันธ์ โดยแบ่งออกเป็น 2 โครงสร้างหลักที่มีคุณสมบัติและหน้าที่แตกต่างกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 โครงสร้าง [กริยา+ไว้] ในฐานะตัวดำเนินการรักษาสภาพผลลัพธ์

เมื่อ “ไว้” ปรากฏหลังคำกริยา (Post-verbal position) จะทำหน้าที่เป็นตัวดำเนินการทางอรรถศาสตร์ที่บ่งชี้การณลักษณะของผลลัพธ์ (result state) โดยสภาพของผลลัพธ์ดังกล่าวมีลักษณะต่อเนื่องในช่วงเวลา (durative) และยังคงถูกตรึงไว้มิให้สิ้นสุดลงทันที ความหมายแกน

ของ “ไว้” มิได้บังคับว่าผลลัพธ์ดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมหรือเจตนาของผู้กระทำเสมอไป หากแต่เป็นการเปิดพื้นที่ให้มีการเชื่อมโยงสภาพผลลัพธ์เข้ากับผู้กระทำและเจตนาที่เกิดขึ้นได้เมื่อบริบทของเหตุการณ์เอื้ออำนวย การแยกระดับความหมายออกเป็นแกนความหมายและเงื่อนไขของโครงสร้าง จะทำให้สามารถอธิบายในกรณีที่สภาวะของผลลัพธ์คงอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้กระทำ และในกรณีที่ผลลัพธ์คงอยู่โดยปราศจากการควบคุมของผู้กระทำ ดังสูตรตรรกศาสตร์ต่อไปนี้

ก) สูตรแกนความหมายของ “ไว้”

$$[[V + ไว้]] = \lambda e. \exists s [ResultState(s) \wedge Durative(s) \wedge Hold(s)]$$

ข) เงื่อนไขของโครงสร้างและบทบาทของผู้กระทำ

$$\exists x \exists e' [Cause(e', s) \wedge Holder(x, s) \wedge (Agent(x, e') \rightarrow Volitional(x, e'))]$$

คำอธิบายสูตร คำว่า “ไว้” มีความหมายแกนในการบ่งชี้สภาพผลลัพธ์ที่คงอยู่โดยมิได้บังคับว่าผู้กระทำจะต้องควบคุมหรือมีเจตนา ดังที่ปรากฏในสูตร (ก) ขณะที่สูตร (ข) ทำหน้าที่ระบุเงื่อนไขของโครงสร้าง [กริยา+ไว้] ให้การเชื่อมโยงสภาพผลลัพธ์ดังกล่าวเข้าไว้กับผู้กระทำและเจตนาเมื่อบริบทเอื้ออำนวย การแยกสูตรออกเป็นสองระดับแสดงให้เห็นการอธิบายผลลัพธ์ที่คงอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้กระทำกับผลลัพธ์ที่คงอยู่โดยปราศจากการควบคุมของผู้กระทำ ดังตัวอย่างข้อมูลต่อไปนี้

- 1) “ผมยึดพะองไว้ไม่ให้เอนเอียง” (TNC-Fiction-14)
- 2) “โคลนจะช่วยกันแสงแดดและไอร้อนระอุ...มิให้ผ่านรากลำพั้งต้นทองหลางที่ปลูกไว้อาศัยบังเงาแดดไม่เพียงพอ” (TNC-Fiction-4)
- 3) “รักษาวีโก้ไว้ นะคะ เพราะเป็นสิ่งเดียวที่สูง นอกนั้นต่ำ” (Social Media-Thread 4)
- 4) “คือพี่คลื่นทำของตกไว้” (Social Media-Thread 113)

จากตัวอย่างที่ (1) – (4) คำว่า “ไว้” ทำหน้าที่เป็นตัวดำเนินการทางอรรถศาสตร์ที่บ่งชี้การคงอยู่ของผลลัพธ์ โดยคุณสมบัติของ “ไว้” ถูกเน้นแตกต่างกันตามลักษณะของเหตุการณ์และระดับของการมีส่วนร่วมของผู้กระทำ

ตัวอย่างที่ (1) “ไว้” ทำหน้าที่บ่งชี้การรักษาสภาพของผลลัพธ์ที่อาศัยการควบคุมของผู้กระทำ โดยสภาพ “ไม่เอนเอียง” จะคงอยู่ได้ก็ต่อเมื่อผู้กระทำยังคงออกแรงยึดอยู่ตลอดเวลา ในกรณีนี้ “ไว้” เชื่อมโยงผลลัพธ์เข้ากับเจตนาและการควบคุมของผู้กระทำโดยตรง ส่งผลให้คุณสมบัติของเจตนาและความต่อเนื่องของเหตุการณ์นั้นให้มีความสัมพันธ์กันระหว่างผู้กระทำกับผลลัพธ์

ตัวอย่างที่ (2) “ไว้” เป็นการเชื่อมโยงเหตุการณ์ของการปลูก ซึ่งผู้กระทำมีเจตนา แม้ว่าผู้กระทำจะไม่ปรากฏในตำแหน่งประธานของประโยค “ไว้” ในบริบทนี้ทำหน้าที่บ่งชี้สภาพของผลลัพธ์จากการกระทำตั้งแต่อดีตและยังดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน ซึ่งแสดงสภาพของผลลัพธ์มากกว่าการควบคุมของผู้กระทำ

ตัวอย่างที่ (3) “ไว้” ทำหน้าที่ตรึงสภาพของคุณลักษณะนามธรรมให้มีลักษณะเช่นเดียวกับผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม กล่าวคือ “อีโก้” ถูกตีความให้ขยายออกจากคุณสมบัติทางจิตวิทยากลายเป็นสภาพผลลัพธ์ที่สามารถดำรงอยู่ได้และเสื่อมสลายได้ตามเจตนาของผู้กระทำ “ไว้” จึงมีคุณสมบัติในการเชื่อมโยงสภาวะนามธรรมเข้าสู่เหตุการณ์เชิงเจตนาของผู้กระทำ

ตัวอย่างที่ (4) แสดงถึงข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง [ไว้+กริยา] กล่าวคือ “ไว้” โดยปกติไม่สามารถปรากฏร่วมกับกริยาใดเจตนาโดยตรงได้ ทว่าเมื่อโครงสร้างเหตุการณ์ถูกเข้ามาแทนที่ “ไว้” จึงทำหน้าที่บ่งชี้ถึงสภาพคงค้างอยู่ของผลลัพธ์หลังเหตุการณ์สิ้นสุดลง โดยลดน้ำหนักของการควบคุมและเจตนาของผู้กระทำ แต่เหลือไว้ซึ่งการเชื่อมโยงของผลลัพธ์เข้ากับผู้กระทำในฐานะผู้รับผิดชอบต่อเหตุการณ์ กล่าวคือ วัตถุที่ตกอยู่ยังคงอยู่ในสภาพเดิมหรือตำแหน่งเดิมจนกว่าจะมีเหตุการณ์อื่นเข้ามาเปลี่ยนแปลงสภาพนั้น เพื่อพิสูจน์ให้เห็นถึงความจำเป็นของเงื่อนไขโครงสร้างและบทบาทเจตนาของผู้กระทำดังที่เสนอไว้ในสูตร (ข) งานวิจัยนี้ได้สร้างข้อมูลคู่เทียบ (Negative Data) ที่ผิดเงื่อนไขทางความหมาย โดยใช้กลุ่มกริยาที่แสดงการเปลี่ยนสถานะ (Unaccusative verbs) ซึ่งประธานไม่มีเจตนา ไม่สามารถควบคุมเหตุการณ์ได้ (Non-volitional) หรือเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- 4ก) “#น้ำแข็งละลายไว้”
- 4ข) “#กระเป๋าเงินหายไว้”
- 4ค) “#ไปไม่ร่วงไว้”

จากตัวอย่าง (4ก) – (4ค) กริยา “ละลาย” “หาย” และ “ร่วง” ล้วนเป็นคำกริยาที่แสดงจุดจบของเหตุการณ์ (Telic) ที่ก่อให้เกิดสภาพผลลัพธ์ใหม่ขึ้นอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม เมื่อนำมาประกอบร่วมกับ “ไว้” กลับส่งผลให้เกิดความขัดแย้งทางความหมายและผิดไวยากรณ์ปรากฏการณ์นี้สามารถอธิบายได้ผ่านสูตร (ข) กล่าวคือ กริยาดังกล่าวเกิดขึ้นโดยขาดองค์ประกอบด้านเจตนาและการควบคุมจากผู้กระทำ (Agentivity) ส่งผลให้โครงสร้างตรรกะไม่สามารถเชื่อมโยงสภาพผลลัพธ์ ของ “ละลาย” “หาย” “ร่วง” เข้าสู่แผนการหรือการใช้ประโยชน์ในอนาคตได้ “ไว้” จึงทำหน้าที่เหมือนตัวกรอง (Filter) ซึ่งป้องกันไม่ให้อำนาจที่ขาดคุณสมบัติด้านเจตนาเหล่านี้ปรากฏรวมได้ ข้อมูลคู่เทียบชุดนี้ยืนยันว่าความเป็นผลลัพธ์ (Resultative) ไม่เพียงพอสำหรับการปรากฏร่วมกับ “ไว้” ทั้งยังต้องอาศัยเงื่อนไขทางตรรกะด้านเจตนาเป็นตัวกำกับเสมอ

เพื่อแสดงให้เห็นความสอดคล้องระหว่างสมการตรรกศาสตร์กับประโยคตัวอย่าง สามารถพิจารณาประยุกต์สูตร (ข) เข้ากับตัวอย่างที่ (1) “ผมยึดพะองไว้ไม่ให้เอนเอียง” จะพบว่าองค์ประกอบในประโยคสามารถแทนค่าลงในสมการได้อย่างพอดี กล่าวคือ ตัวแปร x (ประธานผู้มีเจตนา) คือ “ผม” ซึ่งเป็นผู้ควบคุมตัวแปร e (เหตุการณ์) คือ “ยึด” เพื่อรักษาสภาพ s (ผลลัพธ์) คือ “ไม่ให้เอนเอียง” ให้คงอยู่ตามความหมายของ $Hold(s)$ ในสมการ ในขณะที่ข้อมูลคู่เทียบอย่าง “#น้ำแข็งละลายไว้” ขาดตัวแปร x ที่มีคุณสมบัติเจตนา (Volitional) รองรับ จึงถูกเงื่อนไขของสมการป้องกันไม่ให้เกิดโครงสร้างที่สมบูรณ์ได้ การหาสมการลงบนประโยคจริงจึงช่วยยืนยันความแม่นยำของเงื่อนไขทางตรรกะได้อย่างชัดเจน

5.2 โครงสร้าง [ไว้+กริยา] ในฐานะตัวดำเนินการทางทัศนภาวะและการผัดผ่อน

การเปลี่ยนโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของ “ไว้” จากหลังกริยาเป็นโครงสร้างหน้ากริยา (pre-verbal/sentential position) “ไว้” จะเปลี่ยนหน้าที่จากตัวบ่งชี้กาลลักษณะกลายเป็นตัวดำเนินการทางทัศนภาวะ (modal operator) ประเภท [+ future] และ [+ irrealis] รวมถึงลักษณะของเวลาที่แตกแขนงซึ่งเปิดพื้นที่ให้เหตุการณ์สามารถเปลี่ยนแปลงได้ หากเหตุการณ์ในอนาคตมีเงื่อนไขไม่เอื้ออำนวย ดังสูตรทางตรรกศาสตร์ต่อไปนี้

$$[[\text{ไว้} + P]] = \exists w' [w' \in Acc_{plan}(w_0, t_{future}) \wedge \neg P(w_0) \wedge P(w_0)]$$

คำอธิบายสูตร เมื่อ “ไว้” ปรากฏในตำแหน่งหน้ากริยาหรือประพจน์ จะทำหน้าที่เป็นตัวดำเนินการทางทัศนภาวะที่ระบับค่าความจริงของประพจน์ P ในโลกปัจจุบัน w' ซึ่งสอดคล้องกับแผน ความตั้งใจ หรือการคาดการณ์ของผู้กระทำ ณ เวลา t_{future} เหตุการณ์ที่ตามหลัง “ไว้” จึงยังไม่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบัน แต่มีศักยภาพจะเป็นจริงได้ในโลกอนาคตภายใต้เงื่อนไขเหมาะสม โดยไม่จำเป็นว่าการกระทำนั้นจะต้องเกิดขึ้นจริง ดังตัวอย่างข้อมูลต่อไปนี้

- 5) “ไก่อ้วซื้อพุงนี้” (TNC-Newspaper-216)
- 6) “ไว้กลับมาจับกันใหม่ ในวันที่เธอไม่มีคนในใจ” (Social Media-Thread 38)
- 7) “ขอบคุณคุณค่ะ...ไว้มีปัญหาจะกลับมารบกวนใหม่นะคะ” (Social Media-X 3)
- 8) “เรื่องนั้นเอาไว้หลังสุดเลย” (TNC-Fiction-170)

จากตัวอย่างที่ (5) – (8) จากตัวอย่างข้อมูลแสดงให้เห็นการเปลี่ยนโครงสร้างไว้ยู่ตำแหน่งหน้ากริยา [ไว้+กริยา/ประพจน์] “ไว้” ถูกเปลี่ยนสถานะจากตัวบ่งชี้การณลักษณะกลายเป็นตัวดำเนินการทางทัศนภาวะ ซึ่งทำหน้าที่ผลัเหตุการณ์จากโลกปัจจุบันไปสู่โลกอนาคตหรือโลกสมมุติ โดยที่คุณสมบัติของไว้ มีความแตกต่างกันไปตามบริบท

ตัวอย่างที่ (5) “ไว้” ทำหน้าที่เป็นตัวดำเนินการผัดผ่อนเวลาที่มีแบบแผน โดยระบับค่าความจริงของเหตุการณ์ “ซื้อ” ในโลกปัจจุบัน และกำหนดให้เหตุการณ์ดังกล่าวจะเป็นจริงในโลกอนาคตสอดคล้องกับแผนของผู้กระทำ ทั้งนี้เหตุการณ์ยังคงถูกผูกไว้กับความคาดหมายว่าจะเกิดขึ้นจริง ส่งผลให้ “ไว้” มีคุณสมบัติเป็น [+ อนาคต] และ [+ การระบับชั่วคราว]

ตัวอย่างที่ (6) “ไว้” ทำหน้าที่ในลักษณะของทัศนภาวะไม่เกิดขึ้นจริง ด้วยการย้ายค่าความจริงของประพจน์ไปยังโลกที่เป็นไปได้ในอนาคตที่มีเงื่อนไขเฉพาะ เหตุการณ์ดังกล่าวไม่ได้ถูกผัดผ่อนในแง่ของเวลาเท่านั้น แต่ถูกผูกเข้ากับเงื่อนไขที่ยังไม่สำเร็จในโลกปัจจุบัน ส่งผลให้ “ไว้” ทำหน้าที่กำหนดกรอบโลกอนาคตที่เหตุการณ์อาจเป็นจริงได้ พร้อมทั้งสะท้อนการยอมรับข้อจำกัดในสถานการณ์ปัจจุบัน และลดพันธะของผู้กระทำต่อการทำให้เหตุการณ์เกิดขึ้นจริง

ตัวอย่างที่ (7) “ไว้” ทำหน้าที่ผลัเหตุการณ์ “กลับมารบกวน” ออกจากโลกปัจจุบันและลดสถานะของประพจน์ให้เหลือเพียงความเป็นไปได้ในอนาคต ($\diamond P$) โดยไม่ผูกกับแผนหรือความคาดหมายว่าจะเกิดขึ้นจริง การใช้ “ไว้” ในที่นี้จึงมิได้กำหนดผลวิจรรย์กรรม หากแต่เป็นการ

เปิดพื้นที่ให้พันธะของถ้อยคำยังไม่ถูกตรึงในระดับบรรณศาสตร์ ทั้งยังเอื้อต่อการตีความทาง วจนปฏิบัติศาสตร์

ตัวอย่างที่ (8) คำว่า “ไว้” ขยายหน้าที่จากตัวจัดการเหตุการณ์ไปสู่การจัดโครงสร้างทาง สัมพันธสารในการจัดลำดับข้อมูลและแง่ของเวลา แม้ว่าจะไม่มีเหตุการณ์ทางกายภาพหรือ กริยาหลักปรากฏอย่างชัดเจน โครงสร้างดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า “ไว้” ทำหน้าที่ในการควบคุม การเข้าถึงและการลำดับเนื้อหา มากกว่าการควบคุมค่าความจริงของเหตุการณ์

หากพิจารณาสมการตรรกศาสตร์ทางทัศนภาวะร่วมกับประโยคตัวอย่าง จะเห็นกลไกการ ทำงานของสมการอย่างเป็นรูปธรรม ยกตัวอย่างที่ (5) “ไก่อ้วซื้อพรงนี้” เมื่อนำมาทาบกับสมการ จะพบว่า P (ประพจน์ “ซื้อไก่”) ถูกกระบังค่าความจริงไว้ใน t (เวลาปัจจุบัน) ตามเงื่อนไขของสมการ แต่ถูกกำหนดให้เป็นจริงใน t' (เวลาอนาคต คือ “พรงนี้”) ภายใต w' (โลกที่เป็นไปได้ตามแผนการ หรือความตั้งใจของผู้พูด) คำว่า “ไว้” จึงปฏิบัติหน้าที่เสมือนตัวแปรทางคณิตศาสตร์ที่ผลัก P ให้ไป ปรากฏในพิภพเวลาและโลกที่เหมาะสมตามที่สมการได้ทำนายไว้

5.3 คุณสมบัติเฉพาะและหน้าที่อุบัติใหม่ของ ไว้ ในบริบทของการสื่อสารร่วมสมัย

นอกเหนือจากหน้าที่ทางบรรณศาสตร์และวจนปฏิบัติศาสตร์ที่ได้นำเสนอแล้ว จากผลการ วิเคราะห์ข้อมูลยังพบหน้าที่อุบัติใหม่ (Emergent Functions) ของคำว่า “ไว้” ที่แสดงถึงพลวัตของ การใช้ภาษาในบริบทจริง ซึ่งพบการใช้คำว่า “ไว้” ในการตอบสนองวัตถุประสงค์การสื่อสาร 3 ลักษณะ ดังนี้

5.3.1 คุณสมบัติและหน้าที่ของ “ไว้” ในฐานะตัวบีบแปรทางความหมาย

การที่ผู้ใช้ภาษาใช้ “ไว้” ร่วมกับคำกริยาแสดงสภาพ (stative verb) ที่ไม่สามารถควบคุม ได้โดยธรรมชาติเพื่อบีบแปร (coerce) ให้สภาวะเหล่านั้นกลายเป็นการกระทำที่ใช้ความพยายาม ซึ่งเป็นการตรึงสภาวะภายในเพื่อผลทางจิตวิทยา ดังสูตรทางตรรกศาสตร์ ดังนี้

ค) สูตรแกนของ “ไว้” ในฐานะตัวตรึงสภาวะให้คงอยู่

$$[[\text{ไว้}]] = \lambda s [State(s) \wedge Hold(s)]$$

ง) สูตรการบีบแปรของโครงสร้าง $[V_{state} + \text{ไว้}]$

$$[[V_{state} + \text{ไว้}]] = \lambda e \exists x \exists s [Cause(e, Hold(s)) \wedge Agent(x, e) \wedge Volitional(x, e)]$$

คำอธิบายสูตร เมื่อกริยาแสดงสถานะหรือคุณลักษณะที่โดยธรรมชาติไม่สามารถอยู่ภายใต้การควบคุมปรากฏร่วมกับ “ไว้” โครงสร้างดังกล่าวจะถูกบีบแปรให้เกิดเหตุการณ์ e ที่มีผู้กระทำ x ซึ่งมีเจตนา (Volitional) และทำหน้าที่เป็นแหล่งสาเหตุของการรักษาสถานะ s ให้คงอยู่ (Hold(s)) โดยมีเงื่อนไขทางความหมายแฝงว่า s เป็นสถานะ (State) ที่ไม่สามารถควบคุมได้โดยธรรมชาติ และมักเป็นสถานะภายในทางจิตวิทยา ส่งผลให้สถานะดังกล่าวถูกตีความใหม่ในฐานะเป้าหมายของการกำกับตนเองอย่างมีเจตนา ซึ่งเป็นคุณสมบัติเฉพาะของโครงสร้าง $[V_{state} + \text{ไว้}]$ ดังตัวอย่างข้อมูลต่อไปนี้

- 9) “สายตาที่มองมาของเขาก็ส่งสัญญาณบอกว่าเจียบไว้แล้วจะดีเอง” (TNC-Fiction-87)
- 10) “ตั้งสติไว้ เราต้องเลิกได้นะ” (Social Media-Facebook-49)
- 11) “เราต้องเข้มแข็งไว้สิ ในเมื่อเราเลือกที่จะเดินมาทางนี้แล้ว” (Social Media-X-18)
- 12) “สาวอภัพรูปโฉมริบหักห้ามใจไว้ รีบไปเถอะพี่” (TNC-Fiction-57)

จากตัวอย่างที่ (9) – (12) แสดงให้เห็นหน้าที่ของ ไว้ ในการเป็นตัวบีบแปรทางความหมายที่เปลี่ยนสถานะหรือคุณลักษณะทางธรรมชาติที่ไม่อยู่ภายใต้การควบคุมให้กลายเป็นสถานะที่ต้องอาศัยเจตนาและความพยายามของผู้กระทำ

ตัวอย่างที่ (9) “ไว้” มีคุณสมบัติในการบีบแปรสถานะ “เจียบ” ซึ่งปกติเป็นสถานะที่ไม่ต้องอาศัยการควบคุม ให้ถูกตีความใหม่ในฐานะกิจกรรมที่ต้องใช้ความพยายามและการควบคุมอย่างมีเจตนา ส่งผลให้ผู้กระทำถูกกำหนดบทบาทเป็นผู้รับผิดชอบต่อการคงอยู่ของสถานะ “เจียบ” อย่างต่อเนื่อง

ตัวอย่างที่ (10) คำว่า “ไว้” ทำหน้าที่เปลี่ยนโครงสร้างเหตุการณ์จากการเกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว (achievement) ให้กลายเป็นสถานะภายในที่ต้องประคองรักษาไว้ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง โดย “ไว้” มีคุณสมบัติในการบีบแปรสถานะนามธรรม ให้มีลักษณะเหมือนสิ่งที่สามารถตรึงและควบคุมได้ ผลคือผู้กระทำถูกผูกเข้ากับภาระในการกำกับตนเองเพื่อรักษาสถานะนั้นให้ดำรงอยู่ต่อไป

ตัวอย่างที่ (11) “ไว้” มีคุณสมบัติในการบีบแปรคุณลักษณะถาวรให้กลายเป็นสภาวะชั่วคราวที่ต้องอาศัยพลังงานและความพยายามในการคงไว้ ส่งผลให้ “เข้มแข็ง” ไม่ถูกตีความเป็นคุณสมบัติที่คงที่ หากแต่เป็นกระบวนการที่ผู้กระทำต้องควบคุมและประคองไว้ด้วยตนเองในบริบทเฉพาะ

ตัวอย่างที่ (12) คำว่า “ไว้” ทำหน้าที่บีบแปรกระบวนการที่เกิดขึ้นฉับพลันให้กลายเป็นสภาวะในการชะลอหรือตรึงแรงขับเคลื่อนทางอารมณ์ ซึ่ง “ไว้” มีคุณสมบัติเป็นตัวยึดที่ควบคุมมิให้แรงกระตุ้นภายในแปรเป็นการกระทำภายนอก ส่งผลให้การหักห้ามใจถูกตีความเป็นการควบคุมตนเองอย่างต่อเนื่องมากกว่าการกระทำชั่วขณะ

กลไกการทำงานของตัวบีบแปรสามารถอธิบายให้เห็นเป็นรูปธรรมผ่านสมการตรรกศาสตร์ (ง) ร่วมกับตัวอย่างที่ (9) “เจ็บไว้แล้วจะดีเอง” โดยจะพบว่า S คือสภาวะ “เจ็บ” ซึ่งเดิมเป็นสภาวะที่ไม่มีตัวแปรเจตนาควบคุม เมื่อเข้าสู่สูตรการบีบแปรของ “ไว้” โครงสร้างสมการได้บังคับให้เกิดตัวแปร X (ผู้กระทำ ซึ่งถูกละไว้) ให้ต้องสร้างเหตุการณ์หรือความพยายาม e ในการตรึงสภาวะ $Hold(s)$ หรือ “ความเจ็บ” ให้ดำรงอยู่ สมการนี้จึงสามารถสะท้อนกลไกทางจิตวิทยาที่แปรสภาพคุณลักษณะทางธรรมชาติให้กลายเป็นการกระทำเชิงเจตนาได้อย่างเป็นระบบ

5.3.2 คุณสมบัติและหน้าที่ของ “ไว้” ในฐานะตัวสร้างรูปธรรมให้กับข้อมูล

ไว้ ทำหน้าที่เปลี่ยนข้อมูลข่าวสารให้มีสถานภาพเป็นสินทรัพย์ที่จับต้องได้ ซึ่งสามารถจัดเก็บ เรียกใช้ และสะสมไว้ อันเป็นหน้าที่ทางอุปลักษณ์โนทัศน์ที่อยู่ในกลุ่ม MIND AS CONTAINER ดังสูตรทางตรรกศาสตร์ต่อไปนี้

จ) สูตรแกนของ “ไว้” ในฐานะตัวตรึงทรัพยากรให้เข้าถึงได้ในอนาคต

$$[ไว้] = \lambda r[Hold(r) \wedge Accessible(r)]$$

ฉ) สูตรการสร้างรูปธรรม [Info/Abstract + ไว้]

$$[Info|Abstract + ไว้] = \lambda e \exists x \exists i [Info(i) \wedge Agent(x, e) \wedge Cause(e, Hold(i))]$$

คำอธิบายสูตร เมื่อ “ไว้” ปรากฏร่วมกับหน่วยข้อมูลหรือนามธรรม โครงสร้างดังกล่าวจะถูกตีความผ่านกระบวนการอุปลักษณ์โน้ตส์ MIND AS CONTAINER โดยข้อมูล i ถูกบีบแปรให้มีสถานะภาพเป็นทรัพยากรที่สามารถถูกตรึง (Hold) และเรียกใช้ได้ภายหลัง เหตุการณ์ e มีผู้กระทำ x ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการข้อมูล ซึ่งทำให้ข้อมูลดังกล่าวถูกแยกออกจากการใช้งานในเวลาปัจจุบัน และคงสถานะการพร้อมใช้งานที่สามารถเข้าถึงได้ในอนาคต ทั้งนี้การที่ข้อมูลยังไม่ถูกใช้งานทันที หรือถูกจำกัดการเข้าถึง เป็นผลในแง่ของความหมายทางวัจนปฏิบัติศาสตร์และบริบททางสังคม ซึ่งมีเงื่อนไขจำเป็นของความหมายแกน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- 13) “entry อาหารญี่ปุ่นนี้ดีจริง ๆ ต้องเก็บไว้อ้างอิงเลยครับ” (Social Media-X-1)
- 14) “ช่างภาพแฟชั่นผู้โด่งดัง...ก็ได้มาบันทึกภาพมันไว้แล้วเพื่อนำไปใช้ในการรณรงค์” (TNC-Newspaper-253)
- 15) “อยากให้ติดตามข่าวเรื่องน้ำท่วมไว้บ้าง” (Social Media-Facebook-3)
- 16) “เขาต้องการตำราที่เขายังเก็บไว้ และอาศัยเชิงคัดเลือกสมุนไพรให้” (TNC-Fiction-27)

จากตัวอย่าง (13) – (16) แสดงให้เห็นว่า “ไว้” ทำหน้าที่เป็นตัวดำเนินการสร้างรูปธรรมที่เปลี่ยนสถานะนามธรรมให้มีคุณสมบัติคล้ายวัตถุ กล่าวคือเป็นสิ่งที่สามารถจัดเก็บ ครอบครอง ควบคุมการเข้าถึง และนำกลับมาใช้ในอนาคตได้

ตัวอย่างที่ (13) “ไว้” มีคุณสมบัติในการตรึงข้อมูลชั่วคราวให้มีสถานะคงทน โดยทำหน้าที่เปลี่ยนข้อมูลที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์เฉพาะหน้าให้กลายเป็นทรัพยากรอ้างอิงในอนาคต การใช้ “ไว้” ส่งผลให้ผู้กระทำมีบทบาทเป็นผู้จัดการข้อมูล ซึ่งสามารถควบคุมการเรียกใช้ข้อมูลนั้นได้ตามความเหมาะสม

ตัวอย่างที่ (14) “ไว้” ทำหน้าที่ในการทำให้เหตุการณ์และการนำเสนอสิ่งที่จับต้องไม่ได้ให้กลายเป็นข้อมูลรูปธรรม โดยมีคุณสมบัติในการแยกข้อมูลออกจากบริบทของเวลาปัจจุบันและเก็บรักษาไว้เพื่อการใช้งานในอนาคต “ไว้” จึงทำหน้าที่ในการเชื่อมโยงข้อมูลกับการวางแผนเข้ากับเจตนาของผู้กระทำได้อย่างชัดเจน

ตัวอย่างที่ (15) “ไว้” ทำหน้าที่เปลี่ยนกระบวนการรับรู้ข่าวสารซึ่งโดยธรรมชาติเป็นการไหลผ่าน ให้กลายเป็นการสะสมความรู้ ข้อมูลไม่ได้ถูกใช้ทันที แต่ถูกจัดเก็บในฐานะทรัพยากรทาง

ปัญหาที่สามารถเรียกใช้ในสถานการณ์เฉพาะ ส่งผลให้ “ไว้” มีคุณสมบัติในการระงับการใช้งานในปัจจุบันและรักษาความพร้อมในอนาคต

ตัวอย่างที่ (16) “ไว้” ทำหน้าที่ในการระงับการครอบครองและควบคุมการเข้าถึงข้อมูล ซึ่ง “ไว้” ทำให้ความรู้มีสถานะเป็นสมบัติส่วนบุคคลที่สามารถปิดบัง ถ่ายทอด หรือจำกัดผู้เข้าถึงได้ ส่งผลให้ผู้ครอบครองข้อมูลมีอำนาจเหนือทรัพยากรทางปัญญาเหล่านั้น

ความสอดคล้องระหว่างสมการตรรกศาสตร์ในการสร้างรูปธรรม (ฉ) กับประโยคตัวอย่างสามารถพิจารณาได้จากตัวอย่างที่ (13) “ต้องเก็บไว้อ้างอิงเลยครับ” โดยตัวแปร i (ข้อมูลนามธรรม) ในสมการคือ “entry อาหารญี่ปุ่น” ซึ่งตัวแปร x (ผู้พูด) จัดการผ่านเหตุการณ์ e (“เก็บ”) เพื่อตรึง $\text{Hold}(i)$ ให้ข้อมูลดังกล่าวคงสภาพเป็นทรัพยากรที่จับต้องได้ สำหรับการใช้งานในพิกัดเวลา t' (เวลาอนาคตคือการนำไป “อ้างอิง”) สมการตรรกศาสตร์ชุดนี้จึงทำหน้าที่ฉายภาพอุปลักษณะมโนทัศน์ MIND AS CONTAINER ออกมาในรูปแบบของกลไกทางภาษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

5.3.3 คุณสมบัติและหน้าที่ของ “ไว้” ในฐานะกลวิธีทางวจนปฏิบัติศาสตร์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า “ไว้” มิได้ทำหน้าที่เป็นเพียงตัวบ่งชี้การคงสภาพของผลลัพธ์ตามแนวทางอรรถศาสตร์เท่านั้น หากแต่ได้พัฒนาเป็นตัวดำเนินการทางวจนปฏิบัติศาสตร์ที่ทำหน้าที่ในการจัดการผลลัพธ์ของวจนกรรมในระดับของการสื่อสาร โดยเฉพาะการเลื่อนผลวจนกรรมออกไปจากโลกปัจจุบัน พร้อมกับกำหนดหรือปรับระดับพันธะระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารตามสูตรทางตรรกศาสตร์ดังนี้

$$[[\text{ไว้}]] = \lambda a \exists t \exists \sigma [\text{SpeechAct}(a) \wedge \text{Defer}(a, t_{\{\text{future}\}}) \wedge \text{Commit}(a, \sigma)]$$

คำอธิบายสูตร เมื่อ “ไว้” ปรากฏในระดับวจนกรรม จะทำหน้าที่เป็นตัวดำเนินการในการเลื่อนผลของวจนกรรมออกไปสู่อนาคต (Defer) พร้อมทั้งตรึงพันธะหรือข้อผูกมัดบางประการของผู้กระทำหรือผู้รับผล (Patient) ไว้ข้ามเวลา (Commit) โดยที่ผลลัพธ์ของถ้อยคำดังกล่าวมิได้ถูกกำหนดตายตัว หากแต่แปรผันไปตามท่าทีของผู้กระทำ (σ) บริบททางอำนาจ และความสัมพันธ์ทางสังคม ผลของถ้อยคำที่มี “ไว้” ปรากฏจึงอาจจะนำไปสู่ทั้งการลดทอนความรุนแรงของถ้อยคำหรือแสดงอำนาจรวมถึงความไม่สุภาพได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- 17) “จำใส่กะโหลกไว้ ผู้หญิงเขามีเจ้าของแล้ว อย่ายุ่งกับเธอให้พวกฉันเห็นอีก” (TNC-Fiction-200)
- 18) “ไว้เจอกันใหม่ ขอบคุณงานเลี้ยง บ.ไตรทอง” (Social Media-Facebook-5)
- 19) “เรื่องอื่นเอาไว้ก่อน เอาทางนี้ดีกว่าแล้วจะโชคดี” (TNC-Arcademic-263)
- 20) “เมื่อก็พลอยกลับไป ไม่ไหวแล้วไปนอนแล้วนะ พรุ่งนี้ไว้คุยกันเจอกันใหม่” (Social Media-X-19)

จากตัวอย่างที่ (17) – (20) คำว่าไว้ทำหน้าที่เป็นกลวิธีทางวจนปฏิบัติศาสตร์ที่แปรไปตามบริบทต่าง ๆ

ตัวอย่างที่ (17) “ไว้” ทำหน้าที่เป็นตัวตั้งพันธะทางอำนาจในระยะยาวโดยที่ผู้ส่งสารใช้ “ไว้” เพื่อผลลัพธ์ของวจนกรรมสั่งหรือวจนกรรมขูให้เป็นพันธะถาวรที่ผู้รับสารต้องปฏิบัติตามในอนาคต คำ σ ในข้อมูลนี้ “ไว้” จึงทำหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้การบังคับที่ไม่สุภาพทั้งยังขยายขอบเขตการควบคุมของผู้ส่งสารไปสู่พฤติกรรมของผู้รับสารในอนาคต

ตัวอย่างที่ (18) “ไว้” ทำหน้าที่เป็นตัวเลื่อนการยุติความสัมพันธ์จากโลกปัจจุบันให้กลายเป็นเพียงการพักไว้เพียงชั่วคราว ทั้งยังใช้ “ไว้” เพื่อสร้างพันธะเชิงบวกว่าความสัมพันธ์จะดำรงต่อไปในอนาคต คำ σ ในข้อมูลนี้ “ไว้” ทำหน้าที่สนับสนุนการรักษาหน้าและคุณภาพในเชิงการร่วมมือ โดยไม่ได้สร้างภาระบังคับให้แก่คู่สนทนา

ตัวอย่างที่ (19) “ไว้” ทำหน้าที่เป็นกลไกในการจัดลำดับความสำคัญของข้อมูล โดยได้ผลักประเด็นที่อาจจะขัดแย้งออกไปสู่โลกอนาคต ทั้งยังลดความตรงไปตรงมาของวจนกรรมการสั่งหรือการห้ามซึ่งถือเป็นความไม่สุภาพ คำ σ ในข้อมูลนี้ “ไว้” ทำหน้าที่ในการชักนำซึ่งทำให้ผู้ส่งสารสามารถควบคุมทิศทางการตัดสินใจของผู้รับสารได้โดยไม่ต้องใช้ถ้อยคำในการบังคับอย่างตรงไปตรงมา

ตัวอย่างที่ (20) “ไว้” ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการต่อรองการยุติปฏิสัมพันธ์ โดยผู้พูดขอเลื่อนการกระทำบางอย่างในปัจจุบันออกไปสู่โลกอนาคตพร้อมทั้งสร้างพันธะว่าการกระทำดังกล่าวจะเกิดขึ้นอีกครั้งเพื่อเป็นการทดแทนที่ได้ยุติการกระทำไว้ ณ เวลาปัจจุบัน โดยคำ σ ใน

ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่า “ไว้” ทำหน้าที่ในการรักษาหน้า ส่งผลให้ผู้ส่งสารสามารถยุติการปฏิสัมพันธ์ได้ตามความต้องการของตน โดยไม่คุกคามหน้าของคู่สนทนา

เพื่อให้เห็นภาพการทำงานของสมการตรรกศาสตร์ในระดับวัจนปฏิบัติศาสตร์อย่างเป็นรูปธรรม ตัวอย่างที่ (18) “ไว้เจอกันใหม่” แสดงให้เห็นว่า $\text{SpeechAct}(P)$ (ผลของวัจนกรรมยุติการสนทนา) ถูกเลื่อนผล (Defer) ออกไปจากเวลาปัจจุบัน t โดยคำว่า “ไว้” ทำหน้าที่สร้างพันธะ $\text{Commit}_{x,y}$ ระหว่างตัวแปร x (ผู้พูด) และ y (คู่สนทนา) ว่าประพจน์ “เจอกันใหม่” จะเกิดขึ้นในโลกอนาคต w' สมการตรรกศาสตร์ชุดนี้จึงสามารถอธิบายกลวิธีทางสังคมและการรักษาหน้าผ่านความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงตรรกะได้อย่างรัดกุมและครอบคลุมบริบทการใช้งานจริง

ผลการศึกษาบ่งชี้ว่า “ไว้” มีสถานะเป็นตัวดำเนินการทางตรรกะที่แปรผันตามวากยสัมพันธ์ โดยโครงสร้าง [กริยา+ไว้] ทำหน้าที่รักษาสภาพผลลัพธ์ที่ต่อเนื่อง ([+Resultative], [+Durative]) ภายใต้เงื่อนไขเจตนาของผู้กระทำ ในขณะที่โครงสร้าง [ไว้+กริยา] ทำหน้าที่ทางทัศนภาวะ ([+Irrealis]) เพื่อระงับค่าความจริงในปัจจุบันและเชื่อมโยงสู่โลกอนาคต นอกจากนี้ยังพบหน้าที่อุปถัมภ์ใหม่ในการบิปรความหมายเชิงสภาวะ การสร้างรูปธรรมผ่านอุปลักษณ์โนทัศน์ และกลวิธีรักษาหน้าทางสังคม โดยจำแนกองค์ประกอบลักษณะ (Features) ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ลักษณะทางคุณสมบัติและหน้าที่ของคำว่า “ไว้”

ลักษณะ (Feature)	อรรถศาสตร์ รูปนัย	วจนปฏิบัติ ศาสตร์รูปนัย	โครงสร้าง ไว้+กริยา	โครงสร้าง กริยา+ไว้
[+ Resultative] บ่งชี้สภาพ ผลลัพธ์	+	–	–	+
[+ Durative] ผลลัพธ์คงอยู่ ต่อเนื่อง	+	–	–	+
[+ Hold] การตรึง/รักษาสภาพ	+	+	+	+
[+ Agent-linked] เชื่อมโยง กับผู้กระทำ	±	+	+	+
[+ Volitional] ต้องอาศัย เจตนา	±	±	+	±
[+ Control] การควบคุมโดย ผู้กระทำ	±	–	–	±
[– Control] ผลลัพธ์คงอยู่โดย ไม่ควบคุม	+	–	–	+
[+ State Coercion] บีบแปร สถานะเป็นเหตุการณ์	+	–	–	+
[+ Abstract → Concrete] สร้างรูปธรรมให้นามธรรม	+	+	–	+
[+ Information Storage] จัดเก็บข้อมูลเป็นทรัพยากร	+	+	–	+
[+ Future] อ้างอิงโลกอนาคต	–	+	+	–
[+ Irrealis] ยังไม่เกิดขึ้นจริง	–	+	+	–

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลักษณะ (Feature)	อรรถศาสตร์ รูปนัย	วัจนปฏิบัติ ศาสตร์รูปนัย	โครงสร้าง ไว้+กริยา	โครงสร้าง กริยา+ไว้
[+ Truth Suspension] ระงับ ค่าความจริง	–	+	+	–
[+ Deferral] ผัดผ่อน เหตุการณ์/วัจนกรรม	–	+	+	–
[+ Planning-based] ผูกกับ แผน/ความตั้งใจ	–	+	+	–
[+ Non-commitment] ลด พันธะของผู้พูด	–	+	+	–
[+ Commitment Carry- over] ตรึงพันธะข้ามเวลา	–	+	+	±
[+ Face-saving] กลวิธีรักษา หน้า	–	+	+	–
[+ Power-extension] ขยาย อำนาจควบคุมอนาคต	–	+	±	–
[+ Discourse-organizing] จัดลำดับข้อมูล/หัวข้อ	–	+	+	–

หมายเหตุ เครื่องหมาย [+] หมายถึง ลักษณะที่เป็นเงื่อนไขบังคับหรือปรากฏอย่างสม่ำเสมอในโครงสร้างนั้น เครื่องหมาย [–] หมายถึง ลักษณะที่ไม่เป็นส่วนหนึ่งของความหมายหรือหน้าที่ของโครงสร้างนั้น เครื่องหมาย [±] หมายถึง ลักษณะที่ไม่ใช่แกนความหมาย แต่สามารถปรากฏได้ภายใต้เงื่อนไขของบริบท วากยสัมพันธ์ หรือ การตีความความหมายตามวัจนปฏิบัติศาสตร์

จากการสังเคราะห์ข้อมูลพบว่า “ไว้” เป็นตัวดำเนินการทางตรรกะที่มีแกนความหมายร่วม คือ [+Hold] (การตรึงสภาพ) ซึ่งแปรผันหน้าที่ตามวากยสัมพันธ์ โดยในโครงสร้าง [กริยา+ไว้] จะทำหน้าที่ระดับอรรถศาสตร์เหตุการณ์เพื่อรักษาสภาพผลลัพธ์ [+resultative] ภายใต้เงื่อนไขความ

ต่อเนื่อง [+durative] ในขณะที่โครงสร้าง [ไว้+กริยา] จะเปลี่ยนไปทำหน้าที่ระดับทัศนภาวะเพื่อ
ระงับค่าความจริงในปัจจุบัน [+truth suspension] และผลึกเหตุการณ์ไปสู่อนาคต [+irrealis]
นอกจากนี้ ยังพบหน้าที่อุบัติใหม่ในการสร้างรูปธรรมให้กับข้อมูลนามธรรมและการเป็นกลวิธี
ทางวจนปฏิบัติศาสตร์เพื่อรักษาหน้า สะท้อนให้เห็นสถานะของ “ไว้” ในฐานะตัวดำเนินการ
ข้ามระดับ (Cross-level operator) ที่เชื่อมโยงอรรถศาสตร์และวจนปฏิบัติศาสตร์เข้าด้วยกันอย่าง
เป็นระบบ

6. สรุปผลและอภิปรายผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด งานวิจัยนี้สรุปได้ว่า “ไว้” ในภาษาไทยมี
สถานะเป็นตัวดำเนินการทางตรรกะ (Logical Operator) ที่มีแกนความหมายร่วมคือ [+Hold]
(การตรึงสภาพ) ซึ่งจะแปรผันหน้าที่ไปตามตำแหน่งทางวากยสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ คือ โครงสร้าง
[กริยา+ไว้] ทำหน้าที่ในระดับอรรถศาสตร์เหตุการณ์ เพื่อรักษาสภาพผลลัพธ์ [+resultative]
ภายใต้เงื่อนไขความต่อเนื่อง [+durative] และโครงสร้าง [ไว้+กริยา] ทำหน้าที่ในระดับทัศนภาวะ
(Modality) เพื่อระงับค่าความจริงในปัจจุบัน [+truth suspension] ทั้งยังผลึกเหตุการณ์ไปสู่
อนาคต [+irrealis] นอกจากนี้ ยังพบหน้าที่อุบัติใหม่ในการสื่อสารร่วมสมัย ได้แก่ การบีบแปร
ความหมายเชิงสภาวะให้กลายเป็นการกระทำที่ต้องใช้ความพยายาม การสร้างรูปธรรมให้กับข้อมูล
นามธรรมผ่านอุปลักษณ์โน้ตส์ รวมถึงกลวิธีทางวจนปฏิบัติศาสตร์เพื่อรักษาหน้า ผลการศึกษานี้
สะท้อนให้เห็นสถานะของ “ไว้” ในฐานะตัวดำเนินการข้ามระดับ (Cross-level operator) ที่
เชื่อมโยงอรรถศาสตร์และวจนปฏิบัติศาสตร์เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าคำว่า “ไว้” ในภาษาไทยมีสถานะเป็นตัวดำเนินการทางตรรกะที่มี
แกนความหมายร่วมคือการตรึงสภาพให้คงอยู่ ([+Hold]) ซึ่งแปรผันหน้าที่ตามวากยสัมพันธ์
กล่าวคือ เมื่อ “ไว้” ปรากฏหลังกริยาจะทำงานในระดับอรรถศาสตร์เหตุการณ์ แต่เมื่อปรากฏหน้า
กริยาจะเปลี่ยนสู่ระดับทัศนภาวะและวจนกรรม การมองผ่านกรอบตัวดำเนินการช่วยอธิบายความ
หลากหลายของหน้าที่ได้โดยไม่ต้องแยกหมวดคำตามทฤษฎีทางไวยากรณ์ทั่วไป ความ
หลากหลายทางหน้าที่ดังกล่าวปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดเป็นลำดับแรก เมื่อตัวดำเนินการนี้เข้าไป
กำกับอรรถศาสตร์เหตุการณ์ในโครงสร้างวากยสัมพันธ์

โครงสร้าง [กริยา + ไว้] ผลการศึกษาพบว่า “ไว้” ทำหน้าที่รักษาสภาพของผลลัพธ์
[+resultative] [+durative]) สอดคล้องกับร่องรอยความหมายเดิมตามงานของ สันต์รัช ธีญวงษ์

(2557) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้เสนอข้อโต้แย้งต่อไวยากรณ์พรรณนาเดิมโดยชี้ว่า [+Control] และ [+Volitional] มิใช่แกนความหมายบังคับ แต่เป็นเงื่อนไขที่แปรผันตามบริบท ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีโครงสร้างเหตุการณ์ของ Vendler (1957) และ Dowty (1979) ที่มองเจตนาเป็นผลจากการเชื่อมโยงเชิงโครงสร้างมากกว่าคุณสมบัติประจำคำของ “ไว้” เอง ทว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไขเชิงโครงสร้างนี้ได้ขยายขอบข่ายสู่การจัดการกับข้อมูลและสถานะที่จับต้องไม่ได้ด้วยเช่นกัน

กรณี “ไว้” ปรากฏร่วมกับนามธรรม ผลการศึกษาพบความสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องอุปลักษณ์โน้ตส์ “MIND AS CONTAINER” ของ Lakoff & Johnson (1980) รวมถึงงานของฟาม เฟื่อง พิญห์ และจอมขวัญ สุทธินนท์ (2568) ทว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบเพิ่มเติมว่า “ไว้” ทำหน้าที่เป็นตัวดำเนินการบีบแปรความหมาย ให้นามธรรมมีสถานะทางตรรกะเสมือนวัตถุ เพื่อให้เข้ากับโครงสร้างเหตุการณ์ได้ ซึ่งอธิบายได้ด้วยกรอบคลังศัพท์เพิ่มพูน (Generative Lexicon) ของ Pustejovsky (1995) ที่เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างมากกว่าการกำหนดคุณสมบัติเจตนาแบบตายตัว อย่างไรก็ตามเมื่อโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์สลับตำแหน่งทางตรรกะของ “ไว้” จะยกระดับจากการจัดการทรัพยากรระดับเหตุการณ์สู่การเจรจาต่อรองในระดับวัจนปฏิบัติศาสตร์

โครงสร้าง [ไว้ + กริยา] “ไว้” ทำหน้าที่เป็นตัวดำเนินการทัศนภาวะ ([+irrealis] [+deferment]) ที่ระงับค่าความจริงและย้ายเหตุการณ์สู่โลกที่เป็นไปได้ตามแนวคิดของ Kratzer (1981) โดยสร้างพันธะที่ยกเลิกได้ ซึ่งต่างจากคำบอกอนาคตทั่วไป (เช่น “จะ”) และสอดคล้องกับกลวิธีความสุภาพของ Brown & Levinson (1987) ในการสร้างพื้นที่เพื่อรักษาน้ำคู่สนทนา พลวัตการขยายขอบเขตการใช้งานจากระดับเหตุการณ์ในโลกกายภาพสู่ระดับทัศนภาวะเพื่อการเข้าถึงคมบ่งชี้ถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางภาษาที่กำลังดำเนินอยู่อย่างต่อเนื่อง

โดยสรุป “ไว้” อยู่ในสถานะกึ่งกลางของการกลายเป็นคำไวยากรณ์ตามแนวคิดของ Hopper & Traugott (2003, pp. 106-124) โดยปรากฏลักษณะเด่น 3 ประการ คือ 1) การแตกตัว (Divergence) 2) การซ้อนทับชั้น (Layering) และ 3) การลดรูปทางหมวดคำ (Decategorialization) ซึ่งสะท้อนพลวัตที่เป็นพหุลักษณะมากกว่าคำพ้องรูป ผลการศึกษานี้จึงยืนยันสถานะของ “ไว้” ในฐานะตัวดำเนินการข้ามระดับที่เป็นส่วนต่อประสานระหว่างอรรถศาสตร์และวัจนปฏิบัติศาสตร์อย่างชัดเจน

7. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการทบทวน ตรวจสอบ และประเมินบทความนี้อย่างละเอียด รวมถึงได้ให้ข้อเสนอแนะอันทรงคุณค่า เพื่อยกระดับผลงานชิ้นนี้ให้มีความสมบูรณ์ทางวิชาการมากยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นเสมือนเข็มทิศนำทางที่สำคัญสำหรับผู้วิจัยเพื่อให้ก้าวเดินต่อไปบนเส้นทางของการแสวงหาความรู้ทางภาษาศาสตร์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ฟาม เฟื่อง พิญห์ และ จอมขวัญ สุทธินนท์. (2568). การวิเคราะห์คำช่วยกริยา “ไว้” ตามทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน. *วารสารวณะ*, 13(1), 101–125.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ราชบัณฑิตยสถาน
- สัณห์ธวัช ธัญวงศ์. (2557). *กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำ “ไว้”* [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. Chulalongkorn University Intellectual Repository. <https://doi.org/10.58837/CHULA.THE.2014.1771>
- Baker, P. (2006). *Sociolinguistics and corpus linguistics*. Edinburgh University Press.
- Beavers, J. (2012). Lexical aspect and the result state. *Natural Language & Linguistic Theory*, 30(4), 1145–1188.
- Brown, P., & Levinson, S. C. (1987). *Politeness: Some universals in language usage*. Cambridge University Press.
- Copley, B. (2009). *The semantics of the future*. Routledge.
- Dowty, D. (1991). Thematic proto-roles and argument selection. *Language*, 67(3), 547–619. <https://doi.org/10.2307/415037>
- Dowty, D. R. (1979). *Word meaning and Montague grammar*. D. Reidel.
- Heim, I., & Kratzer, A. (1998). *Semantics in generative grammar*. Blackwell.
- Hopper, P. J., & Traugott, E. C. (2003). *Grammaticalization* (2nd ed.). Cambridge University Press.
- Hörberger, F. (2016). The grammaticalized forms of oku and shimau, are they alone? [Bachelor’s thesis]. Lund University. LUP Student Papers. <https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=8890844&fileId=8890845>
- Jaszczolt, K. M. (2009). *Representing time: An essay on temporality as modality*. Oxford University Press.
- Kondo, K. (2014). An inquiry into the grammaticalization process of Japanese auxiliary verbs: With special reference to -te shimau and -te oku. *Studies in Language Sciences: Journal of the Japanese Society for Language Sciences*, 13, 96–123.

- Kratzer, A. (1981). The notional category of modality. In H. J. Eikmeyer & H. Rieser (Eds.), *Words, worlds, and contexts: New approaches in word semantics* (pp. 38–74). de Gruyter.
- Kratzer, A. (2004). Telicity and the meaning of objective case. In J. Guéron & J. Lecarme (Eds.), *The syntax of time* (pp. 389–423). MIT Press.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. University of Chicago Press.
- Levin, B., & Rappaport Hovav, M. (1995). *Unaccusativity: At the syntax-lexical semantics interface*. MIT Press.
- Matthewson, L. (2004). On the methodology of semantic fieldwork. *International Journal of American Linguistics*, 70(4), 369–415.
- Portner, P. (2009). *Modality*. Oxford University Press.
- Pustejovsky, J. (1995). *The generative lexicon*. MIT Press.
- Ramchand, G. (2008). *Verb meaning and the lexicon: A first phase syntax*. Cambridge University Press.
- Searle, J. R. (1969). *Speech acts: An essay in the philosophy of language*. Cambridge University Press.
- Smith, C. S. (1997). *The parameter of aspect* (2nd ed.). Kluwer Academic.
- Sugimura, Y. (2003). Teoku kōbun to tearu kōbun no hitaishōsei ni tsuite [The asymmetry between the te-arū construction and the te-oku construction]. *Studies in Language and Culture*, 24(2), 95–110.
<http://hdl.handle.net/2237/7996>
- Tomioka, S. (2010). Contrastive topics operate on speech acts. In M. Zimmermann & C. Féry (Eds.), *Information structure: Theoretical, typological, and experimental perspectives* (pp. 115–138). Oxford University Press.
- Vendler, Z. (1957). Verbs and times. *The Philosophical Review*, 66(2), 143–160.
<https://doi.org/10.2307/2182371>